

Bemutatkozik: a BTK dékánja

A IX—XIV. század magyar „historiájával” és a történelem segédtudományaival foglalkozik *dr. Kristó Gyula*, aki igen fiatalon ért el tudományos sikereket: 1962-ben, 23 éves korában doktorált, 30 esztendősen lett a történettudomány kandidátusa, 38 évesen a történettudomány doktora. Hosszabb közéleti aktivitás után állami funkcióban a bölcsészek dékánhelyetteseként egy évtizeddel ezelőtt kapcsolódott be az egyetemi közéletbe. A hetvenes évek végén és a nyolcvanas évek első felében a JATE rektorhelyetteseként, majd rektoraként tevékenykedett. A bölcsészettudományi kar irányításával 1987. július 1-jén bízták meg.

— *A volt rektor miért vállalta a dékánsgót?*

— Egy rektor főleg az egyetem egészét érintő kérdésekben kényszerül elméleti szintű döntések meghozatalára, a dékánnak inkább operatív ügyekben kell döntenie. A közeg is más, amelyben mozognia kell: a dékán egy kar egészével érintkezik, így nagyobb az ütközés lehetősége is. Természetesen a követelmények számos ponton azonosak. *A türelem, a megértés, sőt az empátia (a beleérző képesség) szerintem ma a legfontosabb vezetői tulajdonságok közé tartozik. Dékáni megbízatásomat szolgáltnak tekintem. Annak vagyok a híve, hogy a vezetői szolgálat rövid, de intenzív legyen.*

— *Meglehetősen feszült politikai légkörben vállalt ismét vezetői teendőt. Mi a dékán stratégiája?*

— Feszültségforrás mindig van egy olyan intézményben, ahol kétszáz ember dolgozik és 850 nappali tagozatos diák tanul. Az az időszak pedig, amiben most élünk, kiváltképpen alkalmas új feszültségókok kialakulására. Gondolom, példaként elegendő a béremelés szerény mértékét, egyáltalán a felsőoktatásban dolgozók egzisztenciális problémáit említenem. Ezért úgy vélem, *most vigyázni kell az emberek hitére, bizalmára, türelmére.* Stratégiánk csak az lehet, hogy az alaptevékenységet: az oktató-nevelő és a tudományos kutató munkát jól végezzük, az élet által kialakított mederben folyjon a tevékenységünk. Nem a kísérletezés időszakát éljük.

— *A dékánhelyettesége óta eltelt tíz esztendő alatt a bölcsészkaron végbement változások közül mit emelne ki?*

— A legnagyobb változást a fiatalok magatartásában tapasztalom. Egy évtizeddel korábban jobban szót lehetett érteni a hallgatókkal. Nyitottabbak, készségesebbek voltak. A mai egyetemisták bizonyos szempontból felkészültebbek, mint elődeik, hiszen például többen is jobban beszélnek idegen nyelveket, a szakma iránti érdeklődésük is figyelemreméltó, ám a közösségektől elfordultak, individualisabbak lettek.

— *Ön szerint miért nem tud megfelelni az egyetem a hallgatók elvárásainak?*

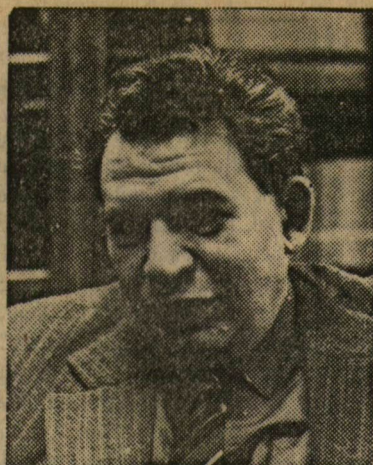
— A társadalom számára közömbös, hogy ki milyen eredménnyel távozik a felsőoktatási intézményből, *az állásokat nem a tanulmányi eredmény alapján ítélik oda.* Ezt az ellentmondást hamar megtapasztalják a diákok. Régebben az értelmiségi karrier csúcstátusát jelentette szakmailag és anyagilag egyaránt, ha valaki „benn” maradhatott az egyetemen oktatóként. Manapság az utánpótlás lehetősége szűkös, jóformán csak az eltávozott idős tudósok helyére jöhetnek a fiatalok. De az egyetemi oktatókat főlháborítón alulfizetik, alacsony életművekre kénytelenek berendezkedni. *A pedagógus pálya sem vonzó, hiszen ez az értelmiségi csoport az, amelyet — a „nemzet nap százasaként” — a parktakarítástól a kirándulásszervezésig mindenre lehet kötelezni.*

— *Mit tehet az állami vezetés azért, hogy a BTK dolgozói jobban érezzék magukat?*

— Az ide bekerülő pályakezdekők sokban magukra vannak hagyatva. Például lakáshoz jutásukért az egyetem nagyon keveset tud tenni. A munkafeltételek bizonyos szempontból javultak, hiszen az Ady téri épületen belül terjeszkedhetett a kar: új tanári szobákat, szemináriumi helyiségeket sikerült kialakítani. Az idegen nyelvi oktatási reform révén, a 80-as évek „boldog elején” a megnövekedett feladatok ellátására új álláshelyeket kaptunk. Ezzel szemben pl. a magyar, a történelem, a latin oktatásának korszerűsítését — mivel a 80-as évek „zordon közepén” vagyunk — úgy kell megoldanunk, hogy egyetlen új oktatási állással sem gyarapodhatunk. Ez a helyzet a karon nyilvánvalóan feszültséget szült. A munkafeltételek romlását jelenti, hogy a szűkös anyagi ellátás miatt a BTK legfontosabb termelési eszközét, a könyv- és folyóiratállományt nem gyarapíthatja a szükségleteknek megfelelően. A pozitívumok közé tartozik, hogy — az OTKA infrastrukturális pályázatával — sikerült elérni: hét számítógépet helyeztek üzembe a karon, illetve hamarosan működni fog az lézernyomtató, mellyel a kari kiadványokat — többek között a fennállásuk 30. évfordulóját ünneplő actákat — fogjuk előállítani. A dékánsgómom idején milyen változás várható? Attól függ, hogy az ország gazdasági helyzete miképpen alakul. Az viszont tény, hogy *módszertani kéne azt a szemléletet, mely szerint itt „nem folyik közvetlen termelő tevékenység”. Hátrányosan érint minket erkölcsileg és anyagilag egyaránt az „improduktív” — bélyeg. Be kéne látni, hogy az oktatás fejlesztésére fordított beruházás hosszú távon többszörösen megtérül.*

— *Jelenleg mekkora összegből gazdálkodhat a BTK?*

— Költségvetési keretünk közel 19 millió forint. Ám ebből 15 millió forintot munkabérré, jutalomra, szociális és egyéb segélyre kell fordíta-

nunk. Csak a fennmaradó mintegy 3,5 milliót oszthatjuk fel a tanszékek között. A tudományos kutatási fejlesztési alapunk 1 millió 713 ezer forint, de ennek döntő része szintén munkabérré megy el, s csupán 565 ezer forintot oszthatunk föl 22 tanszékünk között. Anyagi lehetőségeink siralmasak, holott évente százegynéhány tanárt adunk ennek az országnak.

— *Ön fiatalon ért el szakmai sikereket, s ez a bölcsészettudományok művelői közül keveseket jellemez. Jelenleg a Középkori Magyar Történelmi Tanszék vezetője. Tudományos munkásságát az utóbbi időben egyre-másra megjelenő tanulmányköteteiből jól ismerhetik a magyar régiműlt iránt érdeklődők. A szakmai és a közéleti tevékenységet ön hogyan tudja összeegyeztetni? A történettudományok területén most mivel foglalkozik?*

— Nagy áldozat árán lehet színvonalas szakmai, ugyanakkor eredményes közéleti tevékenységet folytatni. Az én szerencsém talán az, hogy jól tudok gazdálkodni az időmmel: 10 perc alatt is képes vagyok számomra értékelhető eredményt hozó munkát végezni. Az Anjou-kor 87 esztendejének 45 ezer oklevélét 22 munkatársammal együtt dolgozzuk fel. A készülő oklevéltárnak főszerkesztője és egy kötet összeállítója vagyok. A dékáni teendők ellátása mellett is jól haladok a munkámmal, hiszen öt perc alatt is el lehet olvasni néhány szót az épp vizsgált oklevélből. Egy másik nagy vállalkozás, *A magyar föld és nép korai történetének enciklopédiája* létrehozásában is közreműködöm. A háromezer címszavas enciklopédia egyik főszerkesztője vagyok, illetve 120 címszó megírása volt a feladatom. A rám eső részelt már elkészültem, most a többi szerző által fogalmazott szócikkeket nézem át. Egy-egy ilyen 10—45 soros szöveg elolvasására pedig 10 perc „szabadidő” is elegendő. Mindkét vállalkozás a 90-es évekre eredményez több nyomtatott kötetet. Ellenben a tavaszi könyvhétre várható *A vármegyék kialakulása Magyarországon* című könyvem, ugyanakkor jelenik meg Makk Ferencsel közösen írt, jelenleg az IPM-ben folytatásosként olvasható *Az Árpád-házi uralkodók* című, 28 életrajzot tartalmazó kötetünk.